

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังคมไทยปัจจุบันนี้ เป็นสังคมที่กำลังพัฒนาและอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลง ปัญหาทางสังคมประการหนึ่งในหลาย ๆ ประการคือ มีการลักลอบทำแท้งโดยผิดกฎหมายในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้หญิงสาวจำนวนมากที่ตั้งครรภ์อย่างไม่ได้ตั้งใจ เช่น การคุมกำเนิดที่ผิดพลาดหรือไม่ได้ผล การตั้งครรภ์ในระหว่างที่สภาวะทาง เศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสาเหตุ ก่อให้เกิดการทำแท้งโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หญิงสาวจำนวนมากต้อง เสียชีวิตจากการลักลอบทำแท้งไปแล้วนับ เป็นจำนวนแสน และสุขภาพกายเจ็บป่วยอีกนับไม่ถ้วน^๑ สถิติจากสภาสังคมสงเคราะห์สรุปว่าหญิงที่ไม่สมรสทำแท้งร้อยละ ๕๐.๔๔ ใช้เงินปีละประมาณ ๖๑ ล้านบาทในการทำแท้งเดือนทั่วประเทศ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครประมาณ ๗-๘ ร้อยคนต่อเดือน^๒ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ เช่น เด็กขาดรัก ขาดความอบอุ่นและการดูแลรวมทั้งการได้รับการศึกษาไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพภาคหน้า ผู้ที่ได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้จึงได้พยายามหาทางแก้ไข เพื่อให้มีการทำแท้งได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นจึงมีการเสนอร่างกฎหมายการทำแท้งฉบับใหม่เข้าพิจารณาโดยสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๒๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงมติ เห็นชอบต่อการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งด้วยคะแนนเสียง ๗๙ ต่อ ๓ ต่อจากนั้นจึงได้เสนอเข้ารับการพิจารณาจากวุฒิสมาชิกเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๔ และที่ประชุมลงมติไม่เห็นด้วยต่อการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งด้วยคะแนนเสียง ๑๔๗ ต่อ ๑ ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งนี้เป็นประเด็นที่ใช้เถียงกันมากในสังคมและเปรียบเสมือนนวัตกรรมหรือแนวความคิดใหม่ (Innovation) วิธีการปฏิบัติใหม่อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในสังคม บุคคลทุกสาขาอาชีพจึงควรมีความร่วมมือกันรับผิดชอบและตระหนักถึงประเด็นการ

^๑บุญเทียม เขมาภิรัตน์, เอกสารในการสัมมนาผลกระทบกฎหมายทำแท้ง, หน้าคำนำ

^๒"ทำแท้ง" หญิงยุคใหม่ (๒๔-๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๖) : ๖

แก้ไขกฎหมายอย่างจริงจัง มิใช่แพทย์เท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบ นักกฎหมาย นักเศรษฐกร
นักการเมือง สื่อมวลชนและรัฐบาลจะต้องร่วมรับผิดชอบทั้งสิ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัย เห็นว่าประเด็นการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งซึ่งเป็นนวัตกรรมนี้สื่อมวลชน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ควรจะมีบทบาทอย่างมาก เพราะหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อมวลชนที่ดำเนิน
การโดยเอกชน การเสนอข่าวสารความคิดเห็นจึงเป็นไปได้โดยเสรีมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ
เมื่อพิจารณาหนังสือพิมพ์ตามหลักการทางด้านวารสารศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท
ด้วยกันคือ หนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป และหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย
จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์ทั้ง ๒ ประเภทต่อการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการ
การทำแท้งหรือนวัตกรรม และมุ่งศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์
ทั้ง ๒ ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ นอกจากนี้ยังมีการสำรวจทัศนะ
ของวุฒิสมาชิกที่มีต่อหนังสือพิมพ์รวมทั้งต่อประเด็นการแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้
มาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ

๑. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งระหว่าง หนังสือพิมพ์
ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
๒. เพื่อทราบลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งระหว่าง หนังสือพิมพ์
ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
๓. เพื่อทราบและเข้าใจถึงแนวโน้มของการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งระหว่าง
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
๔. เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลด้านลักษณะ ปริมาณ และแนวโน้มของการเสนอข่าวสารที่
ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์กับจากทัศนะของวุฒิสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับการทำแท้ง
๕. เพื่อทราบทัศนะของวุฒิสมาชิก เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และประโยชน์ของหนังสือพิมพ์
ต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวุฒิสมาชิก

สมมติฐานการวิจัย

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งใน
ปริมาณที่แตกต่างกัน

๒. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งแตกต่างกัน

๓. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีแนวโน้มของการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งแตกต่างกัน

สำหรับการวิเคราะห์ เนื้อหานี้วิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ในช่วงระยะเวลาที่มีการพิจารณาแก้ไขกฎหมายการทำแท้งปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕ อาศัยหน่วยของการวิเคราะห์เป็นคอลัมภ์/นิ้ว และแนวคิดหลัก (Theme) สถิติที่ใช้ในการคำนวณได้แก่ Two-way ANOVA และสถิติสำหรับการหาค่าความเป็นกลางเพื่อทราบแนวโน้มของการเสนอเนื้อหาได้แก่ Coefficiency of Imbalance ส่วนทักษะของวุฒิสมาชิกอาศัยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) ไปยังวุฒิสมาชิก ๒๒๐ นาย มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์ทั้งสิ้น ๓๔ นาย จึงนำมาหาค่าทางสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่อนำมา เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิเคราะห์ เนื้อหาต่อไป

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อทำการพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งไว้พบว่า

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เสนอ เนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งใน ปริมาณที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ โดยหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีปริมาณการ เสนอข่าวสารการทำแท้งมากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ ๑

๒. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีลักษณะของการนำเสนอ เนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งไม่แตกต่างกัน คือ หนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทต่าง เสนอในรูปของบทความและข่าวใน ปริมาณที่ใกล้เคียงกันซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ ๒

๓. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีแนวโน้มของการเสนอ เนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งแตกต่างกัน คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีแนวโน้มของการเสนออย่าง เป็นกลาง แต่หนังสือพิมพ์สยามรัฐมีแนวโน้มที่ เห็นด้วยต่อการทำแท้งให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ ๓

สรุปผลจากการสำรวจทัศนคติของวุฒิสมาชิกด้านลักษณะ ปริมาณและแนวโน้มของการเสนอ
 เนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งแตกต่างจากผลที่ได้จากการวิเคราะห์ เนื้อหา นอกจากนี้วุฒิสมาชิกยังมี
 ทัศนคติตอบทบทวนที่และประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวุฒิสมาชิกอยู่ในระดับ
 ที่ต่ำ

การอภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ เนื้อหาและการสำรวจทัศนคติของวุฒิสมาชิกอาจสรุปได้เป็นข้อ ๆ
 ดังต่อไปนี้

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐอัน เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป และหนังสือพิมพ์
 สยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพได้เสนอเนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งในปริมาณที่แตกต่างกัน
 หนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพเสนอ เนื้อหามากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า
 หนังสือพิมพ์สยามรัฐให้ความสำคัญต่อการ เสนอ เนื้อหาที่จะมีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงสังคมหรือกระทบ
 ต่อสภาพสังคมมากกว่า ในกรณีเช่นนี้หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพควรจะได้ตระหนักถึงด้านการ เสนอ
 ข่าวสาร เช่นนี้ เป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไปที่มุ่งเสนอข่าวสาร
 การบันเทิงหรือ เนื้อหาที่เป็นที่สนใจแก่ผู้อ่านมากกว่าข่าวสารที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา
 สังคม แต่อย่างไรก็ตามวุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามได้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากกว่าหนังสือพิมพ์
 สยามรัฐ และวุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือพิมพ์อย่างเต็มที่ แม้ว่าจะ
 เป็นที่ยอมรับว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทในการกำหนดระเบียบวาระ (Agenda Setting) คือถ้า
 หนังสือพิมพ์มุ่ง เสนอถึงประเด็นปัญหาใดจะทำให้ประชาชนหรือผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของ
 ปัญหานั้น เช่นเดียวกัน^๑ ในที่นี้วุฒิสมาชิกอาจจะไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นปัญหานี้
 และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐก็มิได้มีบทบาทสามารถชักจูงหรือสร้างความศรัทธาน่า เชื่อถือได้มากนัก เมื่อ
 วิเคราะห์จากทัศนคติของวุฒิสมาชิกที่มีต่อหนังสือพิมพ์

๒. ลักษณะของการเสนอ เนื้อหา ได้แก่การพิจารณาการเสนอในรูปของบทความอื่น เป็น
 การทำหน้าที่อธิบายตีความรวมทั้งการแสดงความคิดเห็น หรือการเสนอในลักษณะของข่าวคือการ
 รายงาน เหตุการณ์ข้อเท็จจริงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น ในการวิเคราะห์ เนื้อหานี้พบว่าทั้งหนังสือ

^๑อธิบายในบทที่ ๒ แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป และหนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพมีการเสนอในรูปแบบของข่าวและบทความในปริมาณที่เท่าเทียมกัน แสดงว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองชนิดมีลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งทั้งด้านการให้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง และความรู้ (To Inform) รวมทั้งการเสนอในด้านของการให้ความคิดเห็นเพื่อเป็นพลังในการโน้มน้าวใจ (Suasory Potential) ในรูปของบทความ^๑ มีปริมาณไม่แตกต่างกัน ถ้าเราพิจารณาตามแนวความคิดของโรเจอร์ (Rogers) จะเห็นว่าในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น สื่อมวลชนจะมีบทบาทอย่างมากในการให้ความรู้ข่าวสาร (To Inform) มากกว่าการแสดงออกด้านความคิดเห็นเพื่อการโน้มน้าวใจ (Persuasion)^๒ ซึ่งการโน้มน้าวใจจะเป็นหน้าที่ของสื่อบุคคลมากกว่า ดังนั้นถ้าจะให้นวัตกรรมนั้นเป็นที่รับรู้และเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจแล้วการเสนอข่าวสารความรู้มีผลมากกว่าการเสนอบทความซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนบทความนั้น ๆ อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ทั้ง ๒ ฉบับนี้ ได้ทำหน้าที่ทั้งในด้านการให้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ และการเป็นผู้นำทางด้านความคิดเห็น เพื่อให้ประชาชนผู้อ่านได้มีแนวทางในการพิจารณาข้อเท็จจริงและใช้แนวความคิดเห็นจากหนังสือพิมพ์ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งในส่วนนี้หนังสือพิมพ์ทั้ง ๒ ฉบับจะทำหน้าที่ได้ครบถ้วนตามพันธกิจ (Media Function of Communication) ที่สื่อมวลชนพึงกระทำ แต่ตามทัศนะของวุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามในเรื่องหน้าที่ของสื่อมวลชนทั้งด้านการเสนอบทความและการให้ความรู้ยังคงอยู่ในระดับต่ำหรือปริมาณที่น้อยมาก โดยเฉพาะด้านการเสนอบทความและการให้ความรู้อยู่ในระดับต่ำหรือในปริมาณที่น้อยมาก ด้านการเสนอบทความความคิดเห็นยังอยู่ในระดับต่ำกว่าหน้าที่ประการอื่น ๆ ของสื่อมวลชน ส่วนด้านการเสนอข่าวสารข้อเท็จจริงและการบันเทิงมีปริมาณค่อนข้างมาก นอกจากนี้วุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามยังมีความเห็นว่าการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งนั้นหนังสือพิมพ์ทั้งสองประเภทมีการเสนอในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอในรูปแบบของข่าวมากกว่าส่วนหนังสือพิมพ์สยามรัฐเสนอในรูปแบบของบทความมากกว่า เป็นการไม่สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งอาจจะ เป็น เพราะอคติหรือทัศนะส่วนบุคคลที่ผู้อ่านมีต่อหนังสือพิมพ์นั้น ๆ

^๑ดูเพิ่มเติมนิยามศัพท์ของข่าวและบทความในบทที่ ๑ และบทที่ ๒

^๒อธิบายแล้วในบทที่ ๒ แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .

เช่น วุฒิสมาชิกส่วนใหญ่อ่านสยามรัฐ เพราะต้องการอ่านบทความ บทวิเคราะห์ทางการเมือง และบทวิจารณ์ต่าง ๆ ทำให้มีทัศนะว่าหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เสนอในรูปของบทความมากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเกิดความเชื่อที่ว่าหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพทำให้เกิดความเชื่อถือมากกว่า อีกทั้งเห็นว่าบทความได้รับการเลือกสรรแล้ว และให้ความรู้และแนวคิดมากกว่า นอกจากนี้คือคดีที่มีต่อหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่เสนอข่าวสารระดับชาวบ้าน ซึ่งแม้จะมีผู้อ่านมากกว่าแต่ก็ไม่ได้ให้ความน่าเชื่อถือมากนัก

ดังนั้นหนังสือพิมพ์สยามรัฐจึงควร เสนอข่าวสารอัน เป็นแนวความคิดใหม่ในรูปของบทความตามที่เสนออยู่นั้นดีแล้ว แต่ทั้งนี้ควรจะต้องมีการกล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับแนวความคิดนั้น เป็นพื้นฐานประการแรก ขึ้นต่อไปจึงสามารถแสดงความคิดเห็นประกอบด้วยเหตุและผลที่แท้จริงต่อไปได้ เพราะจากการวิเคราะห์ เนื้อหาพบว่ามีควมบกพร่องด้านการใช้ เหตุผลและการให้ความรู้ถึงตัวบทกฎหมายและวิวัฒนาการของแนวความคิดดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ หนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพควรจะมีบทบาทต่อการพัฒนาแนวความคิดใหม่ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเพราะวุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามมีความ เชื่อถือในหนังสือพิมพ์สยามรัฐในระดับสูงและสามารถโน้มน้าวหรือแสดงความคิดเห็นให้ผู้อ่าน เกิดความคล้อยตามได้ดีกว่าสื่อหนังสือพิมพ์อื่น แต่ทั้งนี้จะต้องไม่ใช่การโน้มน้าวใจที่รุนแรงเกินกว่าผู้อ่านจะ เชื่อถือได้ เพราะการโน้มน้าวใจที่รุนแรงจนเกินไปทำให้คนไม่เชื่อถือได้^๑

๓. ลักษณะของการนำเสนอตามหลักการ เสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์แม้ว่าจะมีผู้ตรวจคัดเลือกรายการที่จะเสนอก่อนแล้ว เช่น บรรณาธิการ รองบรรณาธิการ ผู้เขียนบทความ ฯลฯ แต่การคัดเลือกมักจะสนับสนุนความ เชื่อของแต่ละบุคคล ดังนั้นการคัดเลือกข่าวสารที่เสนอควรจะต้องมีความเป็นกลางหรือไม่ลำเอียง ไม่ควรใช้ทัศนคติของตนที่มีต่อ เรื่องใด เรื่องหนึ่งในการคัดเลือกเสนอข่าวสาร ในการวิเคราะห์เนื้อหา เรื่องการทำแท้ง เพื่อพิจารณาแนวโน้มของการ เสนอ เนื้อหาพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีแนวโน้มของการ เสนอ เนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งอย่าง เป็นกลาง แต่หนังสือพิมพ์สยามรัฐมีแนวโน้มของการ เสนอ เนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งในแนวโน้มที่สนับสนุนหรือเห็นด้วยต่อ

^๑ วิจารณ์ อัครเศวต, "อารมณ์กลัวที่นำมาใช้ในการจูงใจ," นิเทศสาร ๘

การทำแท้ง จากผลการวิจัยข้อนี้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอบถามถึงทัศนะเกี่ยวกับการทำแท้งจากคุณเกษม อัชฌาศัย รองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ คุณเกษม อัชฌาศัยได้แสดงทัศนะที่เห็นด้วยต่อการทำแท้งอย่างเปิดเผยว่าเป็นการช่วยแก้กฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป^๑ ด้วยเหตุนี้รองบรรณาธิการผู้ซึ่งมีส่วนในการคัดเลือกการนำเสนอข่าวสารที่จะนำเสนอในด้านของการสื่อสารมวลชนเปรียบเสมือนผู้รักษาประตู (gatekeepers) เป็นผู้มีบทบาทต่อการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับ เมื่อมีทัศนะอย่างไรต่อปัญหาใดก็จะเสนอแนวโน้มของเนื้อหาไปตามนั้น ซึ่งเป็นการสนับสนุนแนวความคิดของฮอลส์ตี (Holsti) ที่สามารถใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เขียนหรือผู้คัดเลือกรายนั้น ๆ ได้^๒ ทัศนะของวุฒิสมาชิกสนับสนุนผลการวิเคราะห์เนื้อหาโดยวุฒิสมาชิกให้เหตุผลในการไม่อ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่าหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีการเสนอเนื้อหาที่ไม่เป็นกลางเป็นประการสำคัญ แต่เฉพาะเรื่องการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งแล้ว วุฒิสมาชิกส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐเพราะเห็นว่า หนังสือพิมพ์สยามรัฐมีการเสนอเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับความเป็นกลางมากกว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งไม่ตรงกับผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนลักษณะของการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐอีกประการหนึ่งคือการที่คนนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากกว่าระบุว่า การพาดหัวข่าวที่น่าตื่นเต้นกว่าของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐอาจจะทำให้คนเลือกอ่านมากกว่าหนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งพาดหัวข่าวค่อนข้างเรียบ ไม่สะดุดตาสุดใจ ไม่ชักชวนให้ติดตามอ่านมากนัก ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการพาดหัวที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้ครั้นเมื่ออ่านไปพบว่าบางครั้งการพาดหัวนั้นไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริงหรือเป็นไปตามที่ผู้อ่านตีความหรือเข้าใจ คนจึงขาดความเชื่อถือได้

๔. การเปรียบเทียบข้อมูลด้าน ลักษณะ ปริมาณ และแนวโน้มของการนำเสนอเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กับจากทัศนะของวุฒิสมาชิกในเรื่องเกี่ยวกับการทำแท้งมีความแตกต่างกัน เป็นที่น่าสนใจ เกิดว่าการที่แนวความคิด เรื่องการแก้ไขกฎหมายการ

^๑ สัมภาษณ์ เกษม อัชฌาศัย, รองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖.

^๒ รายละเอียดของการวิจัยเพื่อทดสอบแนวความคิดอ่านได้ใน Ole R. Holsti, "Content Analysis," in The Handbook of Social Psychology 2d. ed, P.606. อธิบายแล้วบทที่ ๒ แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทำแท้งไม่เป็นที่ยอมรับของวุฒิสมาชิกทั้ง ๆ ที่สอบถามเกี่ยวกับทัศนคติในการแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง แล้วพบว่าวุฒิสมาชิกที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๓๐.๘ มีทัศนคติทั้ง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย (ประมาณ ๕๐%) แต่จากการลงคะแนนเสียงเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๓ ลงมติไม่เห็นด้วยต่อการแก้ไขกฎหมายด้วยคะแนนเสียง ๑๔๗ ต่อ ๑ อาจจะเนื่องมาจากวุฒิสมาชิกมีทัศนคติต่อการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งแตกต่างจากผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา หรือถ้าเราจะพิจารณาอาจจะสรุปได้ว่าการออกคะแนนเสียงในการพิจารณาแก้ไขกฎหมายการทำแท้งของวุฒิสมาชิกน่าจะมีปัจจัยอื่นที่มีผลมากกว่าทัศนคติของตนในการออกคะแนนเสียง เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อการพิจารณาแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ลึกซึ้ง ซับซ้อน น่าจะมีการศึกษาต่อไป

๕. ทัศนคติของวุฒิสมาชิกที่มีต่อหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นจะ เห็นว่าสื่อมวลชนยังปฏิบัติหน้าที่ ประการต่าง ๆ ๕ ประการได้ไม่เต็มที่ใดแก่

- ๕.๑ หน้าที่ศึกษารายละเอียด เกี่ยวกับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแล้วตีความให้ ผู้อ่านทราบ
- ๕.๒ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม และบรรทัดฐาน ทางสังคมของสมาชิกในสังคมยุคสมัยหนึ่งไปสู่มหาชนในยุคนั้นต่อมา เพื่อ เป็นการอบรมให้สมาชิกของสังคมให้รู้จัก บทบาท หน้าที่ และสถานภาพ ทางสังคม
- ๕.๓ หน้าที่ด้านการให้ความรู้หรือให้การศึกษาแก่ผู้อ่านหรือผู้เปิดรับสื่อ
- ๕.๔ หน้าที่ด้านการให้ความบันเทิง
- ๕.๕ หน้าที่ด้านการเก็บรวบรวมข่าวสารและกระจายข่าวสารต่าง ๆ ที่ควรสนใจ ไปสู่ผู้อ่าน

การปฏิบัติหน้าที่ทั้ง ๕ ประการนี้ยังไม่สมบูรณ์ คือมีการปฏิบัติในปริมาณที่น้อย และข้อมูล จากหนังสือพิมพ์เพื่อการนำไปใช้ให้ เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวุฒิสมาชิกพบว่าวุฒิสมาชิก นำไปใช้ประโยชน์น้อยมาก ประโยชน์ที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะวุฒิสมาชิกได้แก่

- ๑. การนำข้อมูลไปประกอบการอภิปรายถกเถียงกันในที่ประชุม

๒. การนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง

๓. การช่วยเพิ่มความรู้อย่างไร ความเข้าใจในปัญหาการทำแท้งรวมทั้งข้อดีและข้อเสียของการทำแท้ง

๔. การให้ข้อมูลด้านความรู้เรื่องตัวบทกฎหมายในการแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง

ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของสื่อมวลชนในการนำข้อมูลไปใช้ยังอยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับหน้าที่ของสื่อมวลชน จึงไม่เป็นไปแนวความคิดด้านการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) ที่ถือว่าเทคนิคที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทอย่างมากต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจแก้ไขกฎหมาย^๑ ประเด็นนี้อาจจะสันนิษฐานได้เป็น ๔ ประการคือ

๑. วุฒิสมาชิกมีความเชื่อถือในเนื้อหาข่าวสารหรือข้อมูลที่เสนอในหน้าหนังสือพิมพ์น้อยเกินกว่าที่จะนำข้อมูลไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งข้อมูลที่ค้นพบในตารางที่ ๑๒ สามารถยืนยันได้และอาจอธิบายในเชิงของการอ้างอิงข้อมูลและเหตุผลกล่าวคือ

ผู้อ่านอาจพิจารณาถึงข้อมูลและเหตุผลที่ผู้เขียนอ้างอิงซึ่งสามารถใช้เป็นการพิจารณาคุณภาพของงานเขียนได้และคุณภาพของงานเขียนจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของผู้อ่านด้วยนอกเหนือจากความสามารถในการชักจูงใจให้คล้อยตามความคิดเห็นของเนื้อหา การอ้างอิงข้อมูลและเหตุผลในที่นี้จะอาศัยการพิจารณาการอ้างเหตุผลตามแนวคิดของ ปรีชา ช่างขวัญยืน ที่ว่าในการเสนอข่าวซึ่งตามความหมายแล้วหมายถึงข้อเท็จจริง (facts) ของเหตุการณ์สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะไม่ได้หมายถึงความรู้สึกหรือความเห็นหรือเหตุผลของผู้เสนอข่าว แต่การเสนอบทความหรือความคิดเห็นจะต้องมีการนำเสนอข้อเท็จจริงอันเป็นตัวสนับสนุนแนวความคิดของผู้เขียนบทความนั้น ๆ ดังนั้นจึงมีข้อควรพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่นำมาเสนอนั้นมีการคัดเลือกอย่างไร ข้อเท็จจริงอาจจะจริงหรืออาจจะคัดเลือกเอาแต่ข้อเท็จจริงด้านใดด้านเดียวที่อาจก่อให้เกิดผลชักจูงความคิดเห็นของผู้อ่านตามแนวความคิดของผู้เขียนบทความ เช่น บทความเรื่องแท้งโดยปรีชา พาตี^๒ ตามหลักการ

^๑ Steven H. Chafee, Political Communication, p. 219.

^๒ ปรีชา พาตี, "แท้ง" ไทยรัฐ (๒๖ ธันวาคม ๒๕๒๔) : ๗.

โดยทั่ว ๆ ไปแล้วถือเป็นบทความที่เขียนได้อย่างดี คือมีการนำเสนอเนื้อหาข้อเท็จจริงและความรู้เกี่ยวกับการทำแท้งของประเทศต่าง ๆ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเป็นการนำข้อมูลมาเสนอเพียงบางส่วน เฉพาะประเทศที่อนุญาตให้มีการทำแท้งอย่างถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งได้แก่ประเทศอังกฤษ เดนมาร์ก สวีเดน แต่ประเทศแถบเอเชีย เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ไม่มีการอนุญาตให้ทำแท้งอย่างถูกต้องตามกฎหมายไม่ได้นำมากล่าวด้วย ตามหลักการแล้วถือว่าเป็นความบกพร่องที่เกิดจากการทิ้งเหตุผลโดยใช้การตัดบท^๑ หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการเสนอข้อความข่าวสารไม่ครบถ้วนทุกแง่มุม และในบทความนี้มีการกล่าวถึงสถิติชัดเจนว่าแต่ละปีมีคนไทยทำแท้งสูงถึง ๒๕๐,๐๐๐ คนต่อปี ทำให้ประสบนันตรายถึงชีวิตกันมาก ข้อความนี้ต้องการชักจูงอารมณ์ของผู้อ่านให้คล้อยตามโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลที่มีคนทำแท้งสูง เพราะไม่ได้กล่าวถึงสถิติว่าเป็นอันตรายถึงชีวิตมากเป็นสัดส่วนเท่าใด ทางตรรกวิทยาถือว่าเป็นข้อบกพร่องในการอ้างเหตุผลเชิงจิตวิทยา (Psychological fallacy) ซึ่งการอ้างนี้เป็นการอ้างสิ่งมีคุณวิเศษ เช่นตัวเลขทางสถิติซึ่งอาจจะได้จากข้อมูลเท็จ หรือได้มาโดยข้อมูลไม่เพียงพอหรือผู้รวบรวมมีอคติเป็นต้น^๒ และจากบทความในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ ก็เช่นเดียวกันได้มีการอ้างว่ามีผู้หญิงทำแท้งกันปีละเกือบ ๑ ล้านคนจะเห็นว่าเป็นการอ้างตัวเลขทางสถิติแม่นยำ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐแต่ต่างระยะเวลา การเสนอก็แตกต่างกันด้วย ดังนั้นการให้เหตุผลเราจึงควรจะมีการพิจารณาให้ดี มิเช่นนั้นจะเกิดการสับสนในกลุ่มผู้อ่านอันจะก่อให้เกิดความไม่เชื่อถือหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น และการกล่าวถึงมหาจำลอง ศรีเมือง ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ นั้นเป็นการกล่าวโจมตีตัวบุคคลหรือการแย้งที่ตัวบุคคล เมื่อเวลาโต้แย้งกันจริง ๆ แทนที่จะอ้างว่าหลักฐานข้อเท็จจริงนั้นผิดถูกอย่างไรกลับอ้างว่าเพราะคนพูดเป็นเช่นนั้นอันเป็นการใช้เหตุผลที่ผิดพลาด^๓ สำหรับการคัดค้านการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งส่วนใหญ่จะอ้างว่าทำให้ศีลธรรมเสื่อมลง ด้านศาสนาห้ามการทำแท้งถือเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ข้อนี้เป็นข้อบกพร่องในการอ้างเหตุผลอันเนื่องจากเรื่องทางจิตวิทยาคือ การอ้างประเพณี ความเชื่อ ซึ่งการทำตาม

^๑ปรีชา ช้างขวัญยืน, การใช้เหตุผล, หน้า ๑๗๔.

^๒เรื่องเดียวกัน.

^๓ปรีชา ช้างขวัญยืน, การใช้เหตุผล, หน้า ๑๗๕.

ประเพณีนั้นก่อให้เกิดประโยชน์บางประเภทได้บ้าง เพราะประเพณีมักจะเป็นสิ่งที่มีเหตุผลในตัว และเป็นประโยชน์แก่สังคม แต่เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมและกาลสมัย ประเพณีซึ่งเคยมีประโยชน์มากในสมัยหนึ่งจึงอาจมีประโยชน์น้อยลงหรือกลายเป็นโทษได้ การปฏิบัติตามประเพณีจึงมิใช่สิ่งที่ดีเสมอไป^๑

ส่วนการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งของหนังสือพิมพ์สยามรัฐอันเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพและมีแนวโน้มของการนำเสนอเนื้อหาที่เห็นด้วยหรือสนับสนุนการทำให้การทำแท้งถูกต้องตามกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามในเนื้อหาของบทความซึ่งต้องการโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเห็นด้วยหรือสนับสนุนการทำแท้งอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นที่น่าสังเกตุ เช่น ในบทความหนังสือพิมพ์สยามรัฐฉบับวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๔ ได้กล่าวไว้ดังนี้

ผลจากการที่หมอเถื่อนทำการฉีดยาขับเลือดอะไรก็ไม่รู้ที่หมอตีจากร้านขายยาจัดให้ บางครั้งฤทธิ์ยาจะไม่ทำอันตรายทารกในครรภ์ได้ เวลาคลอดออกมาเด็กอาจพิการหรือปัญญาอ่อน ซึ่งนั่นก็ต้องรอดูกันต่อไป ส่วนอีกรายหนึ่งมีอาชีพเป็นครูอยู่ดี ๆ ไม่ชอบ กลับมาตั้งตนเป็นหมอเถื่อน ทำแท้งให้ชาวบ้าน หญิงที่มาขอทำแท้งกับแกทุกรายจะต้องถูกแกขึ้นครู เสียทุกรายไป เหตุผลที่แกต้องขึ้นครูก่อนมารู้เอาภายหลังว่า เพื่อให้การทำแท้งง่ายขึ้น^๒

จากข้อความการจูงใจข้างต้นนี้อาจจะไม่ใช่ผลสำเร็จ เพราะจากงานวิจัยของเจนิส (Janis) ได้ทดสอบปฏิบัติการของการโน้มน้าวใจที่ใช้ความกลัว โดยการแบ่งกลุ่มผู้มาฟังการโน้มน้าวใจออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามระดับความกลัวที่เล่าให้ฟัง พบว่ากลุ่มที่ถูกขู่ให้กลัวมากที่สุดจะปฏิบัติตามคำแนะนำน้อยที่สุด กลุ่มที่ถูกขู่ให้กลัวเพียงเล็กน้อยปฏิบัติตามคำแนะนำมากที่สุด^๓ ด้วยเหตุนี้บทความต่าง ๆ แม้จะมีการโน้มน้าวใจผู้อ่านให้สนับสนุนการแก้ไขกฎหมายการทำแท้ง แต่ก็อาจจะใช้ความกลัวมากเกินไปในการอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่มีกฎหมายการทำแท้ง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘๑.

^๒ อนิรุทธิ์ อยู่ประเสริฐ, "ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีกฎหมายการทำแท้ง," สยามรัฐ (๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๔) : ๔.

^๓ กรรณิการ์ อัสวตรเดชา, "อารมณ์กลัวที่นำมาใช้ในการจูงใจ," นิเทศสาร, ๘ (พฤศจิกายน ๒๕๒๒) : ๗.

หรือเรียกว่าเป็นการอ้าง เหตุผลที่ไม่เป็น เหตุผลที่แท้จริงคือการสร้าง เรื่องให้รุนแรง เกิดจริง เช่น การบรรยายพฤติกรรมอันน่าสยดสยองของฆาตกรทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครรู้ เห็น เหตุการณ์นั้น^๑

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์สยามรัฐซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภท คุณภาพมีการ เสนอเนื้อหา เกี่ยวกับการทำแท้งในแนวที่สนับสนุนหรือ เห็นด้วยต่อการแก้ไขกฎหมาย การทำแท้ง ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐอัน เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป ปรากฏ เสนอ เนื้อหา ด้านการแก้ไขกฎหมายอย่าง เป็นกลาง แต่เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพของข่าวสาร บทความต่าง ๆ ยังพบว่า มีข้อบกพร่องในการ เสนอหลักฐานหรือ เหตุผลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่าง ๆ อยู่บ้างซึ่งเป็น ข้อบกพร่องเชิงจิตวิทยา และอาจมีส่วนให้ผู้อ่าน เกิดความสับสนและ เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในใจซึ่งมี ผลต่อการจูงใจให้สนับสนุนหรือขัดแย้งกับแนวคิดในหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ เพราะทัศนคติของบุคคล เกี่ยวกับการรับข่าวสาร เป็น เรื่องที่ไม่สมดุล (Imbalance) หากไม่ได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง ความไม่สมดุลก็จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อการสื่อสารที่ต้องการโน้มน้าวใจจึงต้องพยายามให้ข่าว- สารที่ถูกต้องที่เป็นจริง ซึ่งให้ เห็นถึงสภาพที่ถูกต้องจึงจะสามารถ เปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้^๒

นอกจากนี้แหล่งข่าวสาร (Source of Information) ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญใน การโน้มน้าวใจโดยที่แหล่งข่าวสารควร จะมีความ เชื่อถือได้ (Source Credibility) จาก การวิจัยของไฮแมน (Haiman) โดยแบ่งผู้ฟังออกเป็น ๒ กลุ่ม ฟังเรื่องราวของการแพทย์ที่เหมาะสม กับสังคม (Socialized Medicine) จากศัลยแพทย์ใหญ่ของอเมริกา กับนักศึกษามหาวิทยาลัย Northwestern ผลวิจัยสรุปว่า ทัศนคติของผู้ฟัง เปลี่ยนไปในทางที่ดีในกลุ่มผู้ฟังจากศัลยแพทย์ ใหญ่ของอเมริกา^๓ และฮอฟแลนด์ จานิส และ เคลลี^๔ (Hovland, Janis and Kelley)

^๑ปรีชา ช่างขวัญยืน, การใช้เหตุผล, หน้า ๑๔๒.

^๒วิชญ สุวรรณเพิ่ม, การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ (กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษย- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๓), หน้า ๗๒.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๔.

^๔C.I. Hovland, I.L Janis and H.H. Kelley, Communication and Persuasion (Conn., Yale University Press., 1953) p. 19-53.

ได้รายงานผลการวิจัยค้นคว้าในเรื่องของแหล่งข่าวสารพบว่ามื่ออิทธิพลและผลในทาง "ความน่าเชื่อถือ" และ "การโน้มน้าวใจ" อยู่มาก สำหรับการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำแท้งจะเห็นว่าเป็นการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งที่มีอยู่เดิม เพื่อปรับปรุงให้เหมาะกับสภาพสังคม แหล่งข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือสูงจึงควรจะเป็นแพทย์ผู้จะต้องรับผิดชอบต่อชีวิตทั้งของหญิงมีครรภ์และทารกที่จะเกิดมา นักกฎหมายผู้ที่มีความรู้ต่อการตีความกฎหมายว่าจะเป็นการทำแท้งโดยเสรีหรือไม่ ส่วนบุคคลอื่น ๆ เช่นนักแสดงละครโทรทัศน์ บุคคลทางการเมืองจะมีบทบาทด้านความน่าเชื่อถือ น้อยกว่าแพทย์หรือนักกฎหมาย ถ้าเราจะพิจารณา เนื้อหา ด้านของการคัดค้านที่ผู้คัดค้านคือ พ.อ. จำลอง ศรีเมือง ซึ่งดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรีขณะนั้น กับด้านสนับสนุนซึ่งประกอบด้วยแพทย์และนักกฎหมายบางท่านพบว่า จากบทความที่สนับสนุนการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๔ เป็นทัศนะของนายแพทย์ยุทธ ศิวทเกษม แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสูติศาสตร์ เวชของโรงพยาบาลหัวเฉียว ย่อมจะมีบทบาทต่อการมุ่งใจมากกว่าบทความจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ พ.อ. จำลอง ศรีเมืองที่มีความน่าเชื่อถือในการ เป็นแหล่งข่าวสารทางด้านนี้น้อยกว่าบุคคลในวงการแพทย์หรือบทความอาทิตย์ระริน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์บุคคลในด้านของการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๒๔ ก็น่าจะมีความเชื่อถือสูง เพราะเป็นทัศนะจากนักกฎหมายสตรีทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะฉะนั้นในการเสนอเนื้อหาใดที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศให้ดีขึ้น นักหนังสือพิมพ์ควรจะมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้แน่นอน การนำเสนอควรจะมีการพิจารณาองค์ประกอบของแหล่งข่าวสาร (Source of Information) เพื่อให้เนื้อหานั้นสนองต่อวัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ให้มากที่สุด

๒. เหตุผลที่ผู้สัมภาษณ์นำข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อมวลชนไปใช้ยังอยู่ในระดับต่ำอาจจะเนื่องมาจากในช่วงเวลาที่ใกล้มีการพิจารณากฎหมายการทำแท้งฉบับใหม่หนังสือพิมพ์ยังให้ความสำคัญต่อประเด็นนี้น้อยกว่าที่ควร ตามแนวความคิดเรื่องสื่อมวลชนกับการกำหนดระเบียบวาระ (Agenda Setting) เรายอมรับว่าสื่อมวลชนจะมีบทบาทต่อการกำหนดความสำคัญของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ในช่วงเวลาที่มีการพิจารณาแก้ไขกฎหมายการทำแท้งจากผู้สัมภาษณ์วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ หนังสือพิมพ์สยามรัฐมีปริมาณการเสนอในเดือนธันวาคมเพียง ๓ ฉบับ และเป็นการเสนอหลังจากการพิจารณาถึง ๒ ฉบับ คงเสนอก่อนการพิจารณาเพียงฉบับเดียวเท่านั้น ส่วนหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีปริมาณการเสนอในเดือนธันวาคม ๖ ฉบับ เสนอหลังจาก

การพิจารณาถึง ๔ ฉบับ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุของการนำข้อมูลจากสื่อมวลชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่ในระดับต่ำ

๓. วุฒิสมาชิกไม่รู้จักรู้จักใช้หรือไม่ต้องการใช้หนังสือพิมพ์ให้เป็นประโยชน์ในการอ้างอิงต่อการอภิปรายและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นเหตุผลส่วนตัวและอาจรวมถึงความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารให้เป็นประโยชน์ ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้

๔. หนังสือพิมพ์เองยังมิได้พิสูจน์ให้เห็นถึงบทบาทหรือการปฏิบัติตามพันธกิจเชิงสังคม (Social Function) ในการเสนอข่าวสารดังที่ได้กล่าวไว้ในหน้าที่ของสื่อมวลชนในบทที่ ๒ และจากทัศนะของวุฒิสมาชิกในตารางที่ ๑๔-๒๓

๕. หนังสือพิมพ์ยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) ให้กับผู้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่น่าพอใจของผู้อ่าน หรือให้ความรู้ในปริมาณที่เพียงพอต่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะด้านการปรับปรุงเพื่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะด้านสื่อมวลชนนั้นตัวผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนควรจะได้ตระหนักถึงหน้าที่ต่าง ๆ และความรับผิดชอบของตนให้มากขึ้น แต่ไม่ควรนำผลการวิจัยนี้ทำลายกำลังใจในการดำเนินงานแต่ควรจะนำไปเป็นแนวทางของการปรับปรุงสื่อมวลชนให้มีบทบาทต่อการพัฒนาแนวความคิดใหม่อย่างจริงจังทั้งหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไปและหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ

สื่อมวลชนควรจะมีความเป็นกลางต่อการเสนอเนื้อหาและโดยเฉพาะถ้าเป็นเนื้อหาอันเป็นแนวความคิดใหม่หรือนวัตกรรมควรจะให้ความรู้พื้นฐานอันเกี่ยวข้องกับแนวความคิดนั้น ๆ อย่างเพียงพอ เพราะสื่อมวลชนปัจจุบันยังให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวบทกฎหมายการทำแท้งน้อยมาก ตามทัศนะของวุฒิสมาชิกเนื้อหาของสื่อมวลชนควรมุ่งตอบสนองความต้องการทางสติปัญญา มากกว่าที่จะมุ่งตอบสนองความต้องการทางอารมณ์เท่านั้น

การดำเนินงานด้านสื่อมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งมีเสรีภาพในการเสนอข่าวบทความมากที่สุดควรจะมีการคัดเลือกบุคคลในการเข้าดำเนินงาน ควรมีความรู้ในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนอย่างเพียงพอ ซึ่งในต่างประเทศบางประเทศเป็นความจำเป็นที่นักหนังสือพิมพ์จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาด้านวารสารศาสตร์ มิเช่นนั้นควรมีการจัดการ

อบรมให้เข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนตลอดทั้งจรรยาบรรณของวิชาชีพ การปรับปรุงด้านนี้ สถาบันการศึกษาทางด้านวารสารศาสตร์ควรจะได้ร่วมมือประสมประสานอีกทางหนึ่งด้วย

สื่อมวลชนควรจะยกระดับความสำคัญของตนเอง ก็จะต้องพยายามทำให้ผู้อ่านทุกระดับ เห็นความสำคัญของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนทำหน้าที่และบทบาทของหนังสือพิมพ์อย่างสมบูรณ์ การดำเนินการ เช่นนี้ แม้ว่าจะต้องอาศัยระยะเวลาอันยาวนานแต่ก็ควรดำเนินการ เพื่อสื่อมวลชนจะได้มีความน่าเชื่อถือและบทบาทต่อการพัฒนาแนวความคิดใหม่ได้มากขึ้น ทั้งนี้หมายความว่าควรจะต้องยกระดับความน่าเชื่อถือในการเสนอข่าวสารให้มากขึ้นโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ประเภทแพร่หลายทั่วไป

อย่างไรก็ตามความยากจน ด้อยการศึกษา การขาดความสำนึกต่อผลกระทบทางสังคมของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นลักษณะของคนในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทย ตลอดจนการที่ผู้อ่านยังไม่ตระหนักถึงอำนาจต่อรองของตนเองก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลให้เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการของสื่อมวลชนไทยพัฒนาไปได้ช้ากว่าที่ควร ดังนั้นข้อเสนอแนะนี้จึงต้องอาศัยระยะเวลาที่จะปรับปรุงให้สื่อมวลชนหรือแนวหนังสือพิมพ์มีบทบาทต่อการพัฒนาแนวความคิดใหม่ได้อย่างจริงจัง

สำหรับประเด็นปัญหาการทำให้การทำแท้งถูกต้องตามกฎหมายนี้ควรจะเป็นปัญหาที่ร่วมกันรับผิดชอบในบุคคลทุกสาขาอาชีพ มิใช่แพทย์เท่านั้นที่ต้องรับผิดชอบ นักกฎหมาย นักเศรษฐศาสตร์ นักการเมืองและประชาชนทั่วไปควรได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

๑. การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ใช้หน่วยการวิเคราะห์โดยการพิจารณาข้อความสำคัญของเนื้อหา (Theme) ซึ่งควรจะมีการวิจัยต่อไปโดยการใช้หน่วยการวิเคราะห์ที่เล็กลง เช่น เป็นคำหรือประโยค เพราะหน่วยของการวิเคราะห์ยิ่งเล็กจะทำให้มีความถูกต้องมากขึ้น แต่ต้องอาศัยระยะเวลาของการวิเคราะห์มากขึ้นและเนื้อหาของการวิเคราะห์จะต้องมีไม่มาก

๒. การวิจัยในการสำรวจทัศนคติของวุฒิสมาชิกควรจะดำเนินการในสมัยที่ยังมีการประชุมจะได้ข้อมูลต่าง ๆ มากกว่าการวิจัยครั้งนี้ เพราะวุฒิสมาชิกจะสามารถจดจำ (Recall) เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่านี้ข้อมูลที่ได้อาจจะสมบูรณ์มากขึ้น

๓. การวิจัยครั้งนี้ทำ เฉพาะในกลุ่มวุฒิสมาชิกผู้มีอำนาจในการพิจารณาแก้ไขกฎหมาย การทำแท้งควรจะได้มีการสำรวจทัศนคติของบุคคลอาชีพต่าง ๆ หรือบุคคลทั่วไปด้วย เนื่องจาก งานวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาดำเนินการและงบประมาณจึงไม่สามารถกระทำได้ หากมีการสำรวจกลุ่มอื่น ๆ จะทำให้ทราบหน้าที่และบทบาทของสื่อมวลชนคือนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการพัฒนาแนวความคิดใหม่ในทัศนคติของกลุ่มคนต่าง ๆ กัน

๔. การวิเคราะห์เนื้อหาใช้วิเคราะห์จากสื่อมวลชนคือนักหนังสือพิมพ์ ควรจะมีการวิเคราะห์จากสื่อมวลชนประเภทอื่นต่อไปเพื่อ เป็นการขยายขอบเขตการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ไปยังสื่อมวลชนอื่น ๆ

๕. ควรจะได้มีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจ ในการแก้ไขกฎหมายการทำแท้งนอกเหนือจากปัจจัยการสื่อสารที่ทำหน้าที่ในฐานะให้ข้อมูลความรู้ เพื่อประกอบการตัดสินใจ อาทิเช่น ศาสนา ผลประโยชน์ทางการเมือง การชักจูงใจนอกสภา (Lobbying) การตระหนักในหน้าที่ของวุฒิสมาชิก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย